

Rashonden in grootmoeders tijd...

Matin BELGE 'Buffelwiedu'

Het duikt onverwacht op: een stapeltje negatieven in een doosje met het jaartal '38 erop. De (amateur) fotograaf die de zwart-wit kiekjes van honden op een tentoonstelling maakt is Arthur Weisz. Hij is in 1903 in Berlijn geboren, vestigt zich in 1932 in Voorthuizen en vertrekt na 1946 naar Brazilië...

Na lang speuren wordt, aan de hand van showuitslagen in oude tijdschriften, de naam en de locatie van de tentoonstelling gevonden. Het is 24 juli 1938 – een zomerse dag – en het gaat om de Kampioenschaps-tentoonstelling van K.C. Arnhem, gehouden in de tuin van gebouw 'Muis Sacrum' in Arnhem. Er zijn die dag 412 honden ingeschreven, waaronder 3 Matins Belge.

WAT EN WIE ZIEN WE?

Een heel typerend plaatje uit deze serie oude foto's: de muzikant in de tuin van 'Muis Sacrum', een handler in een schone, hagelwitte jas en een zittende hond – een Matin Belge. Geen alledaagse

De foto die Arthur Weisz in 1938 maakt van de Matin Belge 'Buffelwiedu' van mejuffrouw J.H. Pauw.

Een prachtig voorbeeld van trekhonden in België (1890). Deze kar wordt getrokken door maar liefst vijf honden, van wie de tweede van links een echt Matin Belge type is.

Melkverkoopsters in België rond 1890. Let op de prachtige halsband van de Matin Belge, die er even bij is gaan liggen.

verschijning in een showing en ik denk dat veel lezers dit ras nog nooit hebben gezien. Daarom is het jammer dat we haar – het is een teef – niet staande zien. De fotograaf heeft misschien geen andere kans gehad dan deze om de Matin Belge te fotograferen.

In het Nederlandsch Kynologisch Tijdschrift geeft keurmeester Joh. Pieterse, in het typische jaren dertig taalgebruik, zijn indrukken over deze tentoonstelling: *Wie verrast wordt voelt den drang op komen ook eens terug te verrassen. Laat mij dan nog heden mijn verslag geven van mijn keuring van gisteren te Arnhem, in de hoop dat de redactie plaats kan ruimen in het eerstverschijnend nummer. De opkomst der exposanten heeft mij verrast, waarom het te ontkennen.*

En even verder, over de Matins: *Van de drie ingeschreven honden was één absent. In Openklasse concurreerden de beide andere. Buffelwiedu, de mooie teef van Zus Pouw, is een mooie bekende teef. Zij heeft thuis nog kroost te verzorgen en was dus niet in haar volle glorie. Dan wreken kleinigheden zich, vooral wanneer een kei tegenover je komt. Welnu, zij werd Reserve Kampioen.*

N.H.S.B.

Over Buffelwiedu's concurrente – de teef 'Carla' van G. Dooren uit Dordrecht – schrijft Pieterse: *Zij zou het kampioenschap gehad hebben, ware zij ingeschreven geweest in het N.H.S.B. Nu werd zij eerste met U.* Twee opvallende zaken: een hond van een niet in Nederland en niet door de F.C.I. erkend ras verschijnt op een tentoonstelling en krijgt een reserve-kampioenschap. En een andere hond van hetzelfde ras krijgt geen kampioenschap, omdat ze niet is ingeschreven in het Nederlands Honden Stamboek (N.H.S.B.). Achter 'Buffelwiedu' is de achterkant van een andere hond te zien. Dat is de winnende korthaar Sint Bernard en beide honden staan waarschijnlijk gereed voor de groepskeuring.

DE EIGENARESSE VAN 'BUFFELWIEDU'

De fotograaf heeft er dus voor gekozen de hond op de eerste plaats met U niet te vereeuwigen – wat hij normaliter doet – maar de reserve-kampioen met 2 U. Hij weet dus blijkbaar dat de reserve-kampioen in dit geval de beste van het ras is.

Keurmeester Joh. Pieterse keurt op deze dag ook andere rassen, zoals de Chow Chows, New Foundlanders, Bordeaux Doggen en Mopshonden. Wie we missen op de foto, is de eigenaresse van 'Buffelwiedu', Zus Pouw. Zij heeft het voorbrengen van haar hond aan de man in de witte jas overgelaten. In het Utrechtsch Nieuwsblad van augustus 1937, een jaar voordat deze foto wordt genomen, is een artikel opgenomen over de Internationale Expositie in Zeist. Ook daar is 'Buffelwiedu' ingeschreven – gespeld als Buffel Wiedu. De naam van haar eigenaresse is wat verminkt: Cool Pow. Officieel heet zij mej. J.H. Pauw en volgens – al weer – het Nederlandsch Kynologisch Tijdschrift ... *smaakte zij de voldoening haar 'Buffelwiedu' weder met U. te zien gekwalificeerd.* Ondanks pogingen heb ik geen verdere informatie kunnen vinden over mejuffrouw Pauw.

DE MATIN BELGE

In de kynologie is de Matin Belge – ook Belgische Mastiff, Belgische Karrenhond of Vlaamse Karrenhond genoemd – een vreemde eend

Ook kunstenaars laten zich inspireren tot schilderijen met karren en trekhonden. Deze afbeelding van een man met een hondenkar getrokken door twee honden dateert van 1869 en is gemaakt door Henriette Ronner-Knip.

in de bijt. In de Encyclopedie van Belgische Hondenrassen van dr. Robert Pollet wordt het ras niet genoemd en ook Toepoels Hondencyclopedie laat het afweten. Zelfs Van Bylandts Hondenrassen noemt de *Matin Belge* niet bij naam. Wel wordt de *Trekhond* in het algemeen uitvoerig besproken en sommige foto's van deze trekhonden laten het type van de *Matin Belge* zien. Maar: een trekhond is zeker niet altijd hetzelfde als een *Matin Belge*! Wel is het zo dat honden van het type *Matin* heel vaak als trekkracht worden gebruikt; die gewoonte dateert al van rond 1800.

In zijn boek *Dogs – the Ultimate Dictionary of over 1000 Dog Breeds* noemt Desmond Morris de *Matin Belge* (Belgian Mastiff) wel, maar zijn informatie is, zoals we hierna zullen zien, niet correct. De *Matin Belge* is lid van de grote Europese Mastiff familie en zo op het eerste gezicht doet hij aan een Engelse Mastiff denken, soms ook aan een

Broholmer. Over de achtergrond van deze *Matin* is vrijwel niets bekend; de meeste auteurs houden het maar op 'Europese Mastiffs, herdershonden en grote hounds'.

KOUIBLOED TREKPAARD

Op 30 juni 1895 vindt in Merchtem (België) de eerste wedstrijd plaats voor hondenspannen. Het is niet een op zichzelf staande gebeurtenis, want er wordt tegelijkertijd een pluimveetentoonstelling gehouden. De juryleden zijn prof. Ad Reul (1849-1907) en Louis Van der Snickt (1837-1911). Reul is een bekende naam in de Belgische kynologie; hij is verbonden aan de Veeartsenijschool van Brussel-Kuregem en betrokken bij de ontwikkeling van Belgische herdershonden. Van der Snickt is hoofdredacteur van het bekende tijdschrift 'Chasse et Pêche'. Zij maken een rapport over de toestand van de hondenspannen, dat in juli 1895 in het hiervoor genoemde tijdschrift wordt gepubliceerd. In 1899 verschijnt er, ook in 'Chasse et Pêche', een reeks artikelen van de hand van prof. Reul, waarin deze een beeld schetst van de ideale trekhond: *De basishond moet opgebouwd worden op het*

*Het regiment Karabiniers van het Belgische leger in de Eerste Wereldoorlog. De Belgen zijn pioniers bij het gebruik van honden. Deze honden zijn allemaal van het *Matin* type. (Collectie Koninklijk Legermuseum, Brussel).*

In februari 2006 zijn er op een tentoonstelling in Gent (België) ineens drie Matins Belge aanwezig van fokker/eigenaar Warnickhove uit Duffel (België). (Foto: Hannie Warendorf).

model van het snelle koudbloed trekpaard en een goede trekhond moet een bouw hebben, die in verhouding staat tot het werk dat hij moet verrichten.

Nadat in 1895 een rasstandaard voor de Matin Belge is geschreven, wordt in 1900 de *Club voor de Verbetering en de Bescherming van de Trekhond in België* opgericht; de oprichters zijn onder anderen vader en zoon T'Serclaes de Wommersom, woonachtig op het kasteel te Lubbeek bij Leuven.

BELGISCHE ADEL

Sindsdien verschijnt de Matin Belge regelmatig op hondententoonstellingen en landbouwbeurzen. Honden die op tentoonstellingen worden beoordeeld, worden in het stamboek genoteerd, zo ook hun nakomelingen. Vanaf 1909 worden er kampioenstitels gegeven en in 1911 zijn er al circa 350 Matins in het stamboek ingeschreven. Opvallend is dat de Belgische adel zich intensief bezighoudt met een

ras dat weliswaar deftig Matin Belge heet, maar dat tegelijkertijd een eenvoudige karrenhond kan zijn. Behalve de graaf T'Serclaes de Wommersom, is ook Baron Albert Houtart, secretaris-generaal van de hierboven genoemde club en

---

Vanouds het paard van de *armelui*

van de F.C.I., actief met de Matins bezig. Hij is gouverneur van de Belgische provincie Brabant en fokt onder de naam 'de Cortenberg'. Ook graaf Everard T'Serclaes de Wommersom fokt Matins, met als kennelnaam 'de Bruggenhof'.

SPECIFIEK BELGISCH RAS

In februari 2006 zijn er op een tentoonstelling in Gent (België) ineens drie Matins Belge aanwezig.

Reden voor allround keurmeester Martin van de Weijer om er in ONZE HOND aandacht aan te schenken. Ik citeer een stukje uit zijn tekst: *Na de demonstratie in de erering heb ik een kort gesprek gehad met de initiatiefnemer, eigenaar en fokker van een negental aangevoerde honden, zijnde acht honden uit de eerste kruisingsgeneratie en een jong exemplaar van negen maanden uit de tweede generatie.*

Tijdens het kortdurend, wat rommelig verlopen onderhoud met de fokker, bleek al spoedig dat hij geheel op de hoogte was van het ontstaan van dit specifieke Belgische ras, van de toen geldende standaard en van de onderzoeken van professor A. Reul, die een uitvoerige beschrijving van het ontstaan van de typische Belgische rassen heeft gepubliceerd. Naderhand heeft de graaf de T'Serclaes de Wommersom, de president van de Vereniging tot Verbetering en Bescherming van de Trekhond, de uitgave De Belgische Trekhond, een beschrijving over gebruik, verbetering en reglemente-

ring, het licht doen zien bij gelegenheid van een nationaal landbouwcongres te Namen in 1901. Ook deze beschrijving was de restaurateur van de Matin Belge, hij noemde het ras Belgische Mastiff, bekend.

RECHTS, LINKS, VOORUIT, HO!

De destijds opgestelde rasstandaard heeft een aantal opvallende eisen, inherent aan een werkhond die

trekkracht moet leveren. Zo lezen we dat hij zal gebouwd zijn op het model van 't zwaar en tevens snel trekpaard en dat zoveel mogelijk aan het type van den vroegeren bullhond of matin gelijken. De kleur moet bij voorkeur vaalrood zijn, met een zwart masker. En: de kop dik en breed, wel gevormd met gezicht eerder kort of: de bek zal breed en machtig zijn, de hals rond, kort en dik. Voorts: de lenden zullen kort, breed, gespierde en recht zijn, in staat een straffe drukking der hand te kunnen doorstaan zonder dat het dier buige. En tot slot deze: de bil weze sterk, breed en gespierd. De hoogte is 60 tot 80 cm en het gewicht zo'n 50 kilo. Wat over het temperament wordt gezegd heeft te maken met de taak van de hond: De aard zal zenuwachtig en bloedrijk zijn, zonder te veel driftigheid. Gedweeheid: De hond zal oogenblikkelijk en in alle omstandigheden aan de stem zijns meesters gehoorzamen. Ingespannen zijnde, zal hij voldoen aan de volgende bevelen: Rechts, links, vooruit, draai, ho. Hij zal de kar met eene vracht van 200 tot 300 kilo zonder moeite vervoeren.

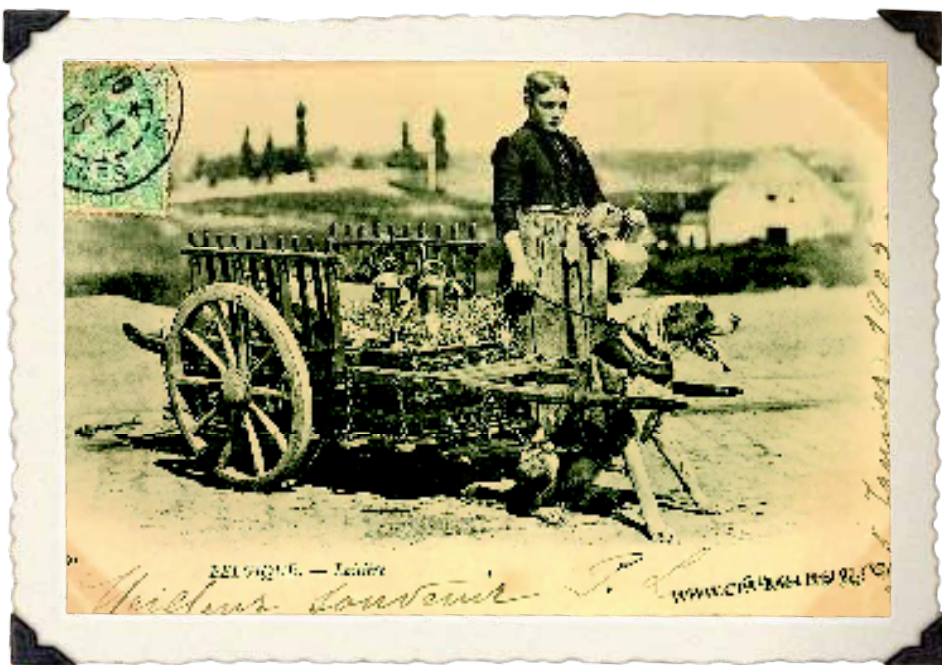
Nu trekken Matins in België alleen nog maar recreatief de karretjes, zoals op hondendagen, erfgoeddagen, enz. Deze foto wordt genomen in 2008 in Beervelde (België) tijdens de 'Hondsdolle Dag'.

'PAARD DER ARMEN'

Afbeeldingen laten Matins zien voor karren met diverse waren, veelal melk, brood, groente, petroleum, vis, enz. In de Eerste Wereldoorlog gebruikt het Belgi-

sche leger de Matins om de karretjes met de mitrailleurs te trekken. Het type hond is zorgvuldig uitgezocht en in de Prins Boudevijnkazerne brengt men kennels aan om hen te huisvesten. Talrijke karabiniers gaan met karren en honden op de foto en het is zo'n populair onderwerp dat er zelfs ansichtkaarten van worden gemaakt. Vandaar dat de Matin soms ook als 'oorlogshond' wordt aangeduid.

In Nederland legt de Trekhondenwet van 1910 het ongebreideld vrachten trekken door honden aan banden. In 1961 gaat de Wet op de Dierenbescherming in, die het gebruik van trekhonden verbiedt. In 1992 zal de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren een en ander nog eens aanscherpen en nu trekken Matins – en sommige andere hondenrassen – in België alleen nog maar recreatief, zoals op hondendagen, erfgoeddagen, braderieën, enzovoort. In België wordt in 1951 het gebruik van

Belgisch melkmeisje in 1905 met haar hondenkar. Er worden zelfs series ansichtkaarten uitgegeven met hondenkarren als onderwerp. Niet zelden worden de karren getrokken door Matin types.

trekhonden, net als in vele andere Europese landen, aan strenge regels onderworpen of verboden, en daarmee komt er een einde aan het echte werk van de trekhond – ‘het paard der armen’.

HERSCHAPEN MATIN BELGE

Als de mechanisering in het vervoer voortschrijdt, en de karren worden vervangen door paarden en bestelauto's, loopt de behoefte aan trekhonden – en dus aan de *Matin Belge* – sterk terug. Ze worden nog gezien tot de jaren zeventig, maar na de Tweede Wereldoorlog verschijnen er af en toe nog maar één of twee op een tentoonstelling. Nu lezen we vaak dat het ras is uitgestorven, zo ook in het boek van Desmond Morris. Daarin schrijft de auteur dat er misschien, in een vergeten hoekje,

nog wel een *Matin* is te vinden. Echter, schrijft hij, in een klein, hondenminnend land als België, lijkt hem dat heel onwaarschijnlijk en het ras zal wel uitgestorven zijn. Hij heeft het mis, want in de late jaren tachtig wordt er een fokprogramma opgesteld om te proberen de oude *Matin Belge* terug te fokken. Dat gebeurt onder anderen door Alfons Bertels en zijn kleindochter Ingeborg Nelissen, in samenwerking met de Belgische Kennel Club. Men gebruikt honden van het platteland, waarvan wordt gedacht dat het nakomelingen van de *Matin* zijn. Ze worden gekruist met onder andere Engelse Mastiffs, Bullmastiffs, Briards en Belgische Herdershonden.

De hirschapen *Matin* heeft zijn bobtail niet meer, maar een lange,

hangende staart en het temperament is verbeterd. Dat laatste komt ook, omdat de moderne *Matin* de hem toevertrouwde waren op de kar niet meer hoeft te bewaken.

Toch blijft deze hirschapen *Matin Belge* onbekend, zelfs in België, en hoewel men hoopt op erkenning door Sint-Hubertus, zijn daarvan nog geen echte voortekenen te bespeuren. ■

INFORMATIE

Meer informatie vindt u op de websites: www.belgischemastiff.be en www.debelgischemastiff.be
Adres: Zijpstraat 106B, B-2570 Duffel, tel.: (+32)(0)15/ 32 35 65, fax: (+32)(0)3/454 65 33 of e-mail: warnickhove@hotmail.com

Een prachtige afbeelding van een *Matin* type trekhond van een melkkar in België. Let even op het prachtige tuig van de hond.